

4/16

1311E1101

Candidate's Seat No : _____

M.A. Sem.-3 Examination

501

I. K. S.

November-2025

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

બધા પ્રશ્નો સમાન ગુણ ધરાવે છે.

પ્રશ્ન ૧- શુકાણિતસાર શું છે, અને તે શાસ્ત્રીય સંસ્કૃત કૃતિઓમાં રાજકીય નીતિશાસ્ત્રની પરંપરામાં કેવી રીતે ફાળો આપે છે? ૧૪ ગુણ

અથવા

સુકાનિતિ સમાજ પ્રત્યે વ્યક્તિઓની નૈતિક ફરજોને કેવી રીતે વ્યાખ્યાયિત કરે છે?

પ્રશ્ન ૨- સંસ્કૃત નાટક અને ભારતીય સૌંદર્ય શાસ્ત્રમાં અભિજ્ઞાન શાકુન્તલમના મહત્વની ચર્ચા કરો. ૧૪ ગુણ

અથવા

રાજતરંગિનીના ઐતિહાસિક અને સાહિત્યિક મહત્વની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન ૩- શકુંતલાને આદર્શ સ્ત્રીત્વના સાંસ્કૃતિક પ્રતીક તરીકે વિશ્લેષણ કરો, જેમાં નિર્દોષતા, ગૌરવ અને નૈતિક હિમતનું મિશ્રણ છે. ૧૪ ગુણ

અથવા

શાસન અને શિક્ષણના આધુનિક સંદર્ભમાં સુકાનિતિના ઉપદેશોની સુસંગતતાનું મૂલ્યાંકન કરો.

પ્રશ્ન ૪- દેશજ શાસ્ત્ર અને દેશજ કલાને વ્યાખ્યાયિત કરો. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીમાં તેમના મહત્વની ચર્ચા કરો. ૧૪ ગુણ

અથવા

અભિજ્ઞાન શાકુન્તલમમાં રહેલા ધાર્મિક મૂલ્યો અને આધ્યાત્મિક સૂરોની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન ૫- કૃપા કરીને બારમાંથી કોઈપણ સાત પ્રશ્નોનો પ્રયાસ કરો, દરેક પ્રશ્નના ૨ ગુણ છે. ૧૪ ગુણ

- (i) સુકાનિતિનો મુખ્ય હેતુ યુદ્ધ અને વિજયને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે. (સાયું/ખોટું)
- (ii) સુકાનિતિ શાસકો અને નાગરિકો બંનેની નૈતિક અને નૈતિક ફરજો પર ભાર મૂકે છે. (સાયું/ખોટું)
- (iii) સુકાનિતિના મતે, નૈતિક ચારિત્ર્ય ઘડવામાં શિક્ષણની કોઈ ભૂમિકા નથી. (સાયું/ખોટું)
- (iv) સુકાનિતિ નૈતિક મૂલ્યોને રાજ્યની સ્થિરતા અને સમૃદ્ધિ સાથે જોડે છે. (સાયું/ખોટું)

P.T.O

૬૧૧-૨

- (v) સુકાનિતિ લખાણ સમાજ માટે કલા અને વિજ્ઞાનને બિનમહત્વપૂર્ણ માને છે.
(સાયું/ખોટું)
- (vi) શુક્રાર્ય માનતા હતા કે શાસકોએ તેમની પ્રજાના કલ્યાણ માટે કાર્ય કરવું જોઈએ.
(સાયું/ખોટું)
- (vii) સુકાનિતિ ફક્ત ધર્મ સાથે વ્યવહાર કરે છે અને રાજકીય પાસાઓને અવગણે છે.
(ખોટું/સાયું)
- (viii) રાજતરંગિણી શબ્દનો અર્થ "રાજાઓની નદી" થાય છે. (સાયું/ખોટું)
- (ix) રાજતરંગિણી ૧૨મી સદીમાં કલ્હણ પંડિત દ્વારા લખવામાં આવી હતી. (સાયું/ખોટું)
- (x) અભિજ્ઞાન શબ્દનો અર્થ "ઓળખાણ" અથવા "સ્મરણ" થાય છે. (સાયું/ખોટું)
- (xi) અભિજ્ઞાન શકુંતલમમાં કુદરત એક મહત્વપૂર્ણ પ્રતીકાત્મક ભૂમિકા ભજવે છે. (સાયું/ખોટું)
- (xii) અભિજ્ઞાન શકુંતલમ રાજકીય વિષયોને સંપૂર્ણપણે અવગણે છે. (ખોટું/સાયું)

E(10)-3

..... Examination November
2025.....

Literature Study -2

M.A. in Indian Knowledge System Sem-3

IKS501

.....day.....2025

Time: 2.30 hours

Total Marks- 70

All questions carry equal marks.

Question 1- What is Śukranītisāra, and how does it contribute to the tradition of political ethics in classical Sanskrit works? 14 Marks

Or

How does *Sukraniti* define the moral duties of individuals toward society?

Question 2- Discuss the significance of *Abhigyan Shakuntalam* in Sanskrit drama and Indian aesthetics. 14 Marks

Or

Discuss the historical and literary significance of *Rajtarangini*.

Question 3- Analyze Shakuntala as a cultural symbol of ideal womanhood, blending innocence, dignity, and moral courage. 14 Marks

Or

Evaluate the relevance of *Sukraniti*'s teachings in the modern context of governance and education.

Question 4- Define *Deshaj Shastra* and *Deshaj Kala*. Discuss their importance in the Indian knowledge system. 14 Marks

Or

Discuss the Dharmic values and spiritual undertones present in the *Abhigyan Shakuntalam*.

Question 5- Please attempt any seven questions out of twelve, Each carry 2 marks. 14 Marks

- (i) The main purpose of *Sukraniti* is to promote warfare and conquest. (True/False)
- (ii) *Sukraniti* emphasizes the moral and ethical duties of both rulers and citizens. (True/False)

P.T.O

E1101-4

- (iii) According to *Sukraniti*, education has no role in shaping moral character. **(True/False)**
- (iv) *Sukraniti* connects moral values with the stability and prosperity of a kingdom. **(True/False)**
- (v) The text *Sukraniti* considers arts and sciences unimportant for society. **(True/False)**
- (vi) Shukracharya believed that rulers should act for the welfare of their subjects. **(True/False)**
- (vii) *Sukraniti* only deals with religion and ignores political aspects. **(False/True)**
- (viii) The meaning of the word *Rajtarangini* is "River of Kings." **(True/False)**
- (ix) *Rajtarangini* was written by Kalhana Pandit in the 12th century. **(True/False)**
- (x) The word *Abhigyan* means "recognition" or "remembrance." **(True/False)**
- (xi) Nature plays an important symbolic role in *Abhigyan Shakuntalam*. **(True/False)**
- (xii) *Abhigyan Shakuntalam* completely ignores political themes. **(False/True)**

—X—